

УТВЪРЖДАВАМ:.....

(Нина Стайкова)
Директор

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

*„Не можете да накарате хората да се учат.
Можете само да осигурите правилните условия за учене.“
Бинс Гоумон*

Програмата за превенция на ранното напускане на училище на СУ "Св. Паисий Хилендарски" - Хасково конкретизира ключовите мерки в политиките за превенция, интервенция и компенсирание на отпадането и преждевременното напускане на училище на Стратегията за намаляване дела на преждеременно напусналите образователната система (2013–2020), приета от Министерския съвет.

Програмата е част от училищната политика във връзка с прилагане на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, приет с ПМС № 100/08.06.2018 г., както и в други национални, областни, общински и училищни политики с такава насоченост.

Програмата представя:

- ✚ Анализ на състоянието и идентификация на актуалните проблеми, свързани с ранното напускане на училището
- ✚ Фактори, влияещи върху риска от ранно напускане на училище
- ✚ Цели и задачи на програмата
- ✚ Мерки и дейности за превенция и подкрепа на учениците, създаване на позитивна образователна среда; Индикатори за изпълнение; Финансиране изпълнението на програмата
- ✚ Мерки и дейности за изпълнение на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст на училищно ниво
- ✚ Очаквани резултати

I. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА АКТУАЛНИТЕ ПРОБЛЕМИ, СВЪРЗАНИ С РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

СУ „Св. Паисий Хилендарски“ е училище с традиции, в което се обучават 576 ученици в дневна форма. В училището има деца и ученици от различен етнос и 35 ученици със специални образователни потребности.

През учебната 2021/2022 година един ученик от I^A клас и една ученичка от VI^B клас са отписани по чл. 173, ал. 2, т. 2 от ЗПУО. Тъй като учениците са в задължителна училищна възраст съгласно чл. 173, ал. 3 от ЗПУО са изпратени писма до Кмета на община Хасково, Началника на РУО – Хасково и отдела за „Закрила на детето“. След съвместна работа на училището и институциите ученичката от VI^B клас бе върната в образователната система и се обучава в друго училище. За ученикът от I^A клас бе установено, че се намира с родител в чужбина. Ученикът е със сериозни здравословни проблеми и се налага лечение от специалисти. От училище е отписана и 1 ученичка от XII клас, която се обучава изнесено в ЦСОП „Д-р Петър Берон“ - Хасково

Броят на отсъствията по неуважителни причини към края на учебната 2020/2021 година е 919,5, от които 755 са допуснати от отписаните по чл. 173, ал. 2, т. 2 от ЗПУО ученици, т.е останалите ученици от училището са допуснали 164,5 отсъствията по неуважителни причини, което е средно по 0,27 на ученик. Броят на отсъствията по неуважителни причини към края на учебната 2021/2022 година е 1339, от които 784 са допуснати от отписаните по чл. 173, ал. 2, т. 2 от ЗПУО ученици, т.е останалите ученици от училището са допуснали 555 отсъствията по неуважителни причини, което е средно по 0,95 на ученик.

Налице е леко повишаване на средния брой на отсъствията по неуважителни причини, което се дължи на понижената мотивация за учене и дългите периоди на обучение от разстояние в електронна среда.

Анализът на причините за направените отсъствия по неуважителни причини през изминалата 2021/2022 година показва, че за отсъствията голямо влияние оказват:

- ✓ липсата на адекватни междуличностни умения, самостоятелност и отговорност при вземане на решения;
- ✓ изграденото отношение и модели на взаимоотношения в семейството. Много често проблемни взаимоотношения и модели на поведение спрямо авторитетите в семейството стават причина за проблемно поведение и нарушаване на правилата и в училище;
- ✓ слабият родителски контрол (част от учениците са деца на т.н. мигриращи родители, които работят в чужбина, а децата им се отглеждат от баби и дядовци или са сами);
- ✓ слабата връзка между търсенията на децата (свързани с възрастовите им особености, търсенето на независимост и идентичност, както и значението и авторитета на приятелската среда за сметка на този на родители и училище) и гледната точка на родители и учители, свързани със съответните правила, норми и ограничения;
- ✓ ниската самооценка и негативното отношение на учениците към училището заради собствените неуспехи и провали;
- ✓ липсата на интереси, цели и стабилни ценности в съзнанието на учениците;
- ✓ слабият интерес на учениците към образованието;
- ✓ липсата на уважение към авторитети.

На училищно ниво до момента са предприети следните мерки и дейности:

- Осигуряване на подкрепа на децата и учениците съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчици на социални услуги, чрез тясно сътрудничество на училището с всички институции, ангажирани с децата - ОЗД, Центъра за обществена подкрепа, община Хасково, НПО, Детска педагогическа стая и др.;
- Участие в междуинституционални срещи при възникнали казуси с ученици от училището;
- Утвърждаване на интеркултурното образование като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система, създаване на предпоставки за успешна социализация на децата и учениците от етническите малцинства, на деца и ученици със

специални образователни потребности и деца в риск, поощряване на взаимното уважение, разбирателството и сътрудничеството между всички деца и ученици, независимо от етническата им принадлежност и личностни особености;

- Поощряване на учениците с морални и материални награди при показани постижения на олимпиади и състезания;
- Провеждане на тренинги за мотивация и преодоляване на проблемно поведение;
- Създадена е целодневна организация на учебния ден за учениците от първи до седми клас с разнообразни форми за пълноценно общуване, развлечение и отдих;
- Организиране и провеждане на мероприятия с активно участие на ученици от уязвимите групи-конкурси, спортни състезания, концерти. Провеждане на дейности по формиране на положителни нагласи към различието в часовете на класа, информационни кампании и благотворителни базари с цел подкрепа на деца и семейства от уязвими групи;
- Кариерно ориентиране, провеждано от педагогическия съветник – сертифициран кариерен консултант. През учебната година са проведени 30 часа кариерно консултиране с ученици от пети до дванадесети клас. Провеждат се и часове на класа с кариерен консултант, представители на Центъра за личностно развитие и известни личности, завършили училището ни, които запознават учениците от трети до дванадесети клас с предизвикателствата на избора на професионална кариера;
- Родителски срещи за учениците от VII клас, свързани с кариерното ориентиране на учениците и възможностите и необходимостта от продължаване на образованието;
- Провеждане на дейности по превенция на тормоза и насилието, чрез групова работа в часа на класа и обучителни тренинги, проведени от педагогическия съветник;
- Осигуряване на безопасна и привлекателна среда в класната стая, която подпомага ученето;
- Развитие на култура на равнопоставеност и взаимодействие в клас с цел ограничаване агресията и насилието;
- Участие на учениците в различни проекти и дейности за занимания по интереси;
- Осигуряване на стипендии на учениците;
- Поемане на разходите на пътуващите ученици;
- В училището работят 1 педагогически съветник, 1 психолог, логопед и 3-ма ресурсни учители;
- За 32 ученици от V до XII клас е организирано допълнително обучение по учебни предмети за ученици със системни пропуски, изразяващи се в срочна оценка слаб 2;
- За 38 ученици от I до III клас е организирано обучение по български език и литература и математика за компенсиране на пропуските в усвояване на учебното съдържание и за превенция на обучителните затруднения;
- За 7 ученици от I до III клас със специални образователни потребности е организирана подкрепа за личностно развитие с цел превенция на обучителните затруднения и ранното оценяване на риска от тях, включваща допълнителни консултации по учебни предмети и работа с психолог и логопед по време на лятната ваканция;
- За 13 ученици от V и XII клас е организирано допълнително обучение по учебни предмети за ученици със системни пропуски, изразяващи се в годишна оценка слаб 2;
- На всички родители и ученици, които са срещали затруднения при провеждане на обучението от разстояние в електронна среда е оказана подкрепа от страна на учителите, класните ръководители, включително и от педагогическия съветник и психолога;
- През предходната учебна година е оказана допълнителна подкрепа за личностно развитие на 35 деца и ученици от I до XII клас.

II. ФАКТОРИ, ВЛИЯЕЩИ ВЪРХУ РИСКА ОТ РАННО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

А/ Икономически - безработицата, ниските доходи и бедността поставят много деца в затруднени условия, водещи до повишен риск от отпадане от училище. Много деца са принудени да помагат на семействата си, което води до прекъсване на присъствието в училище или до нарушаване на участието им в учебния процес.

Б/ Социални – родителска незаинтересованост, конфликти, напрежение и кризи в семейството, отрицателно въздействие на домашната среда, голяма част от учениците се отглеждат от баби и дядовци, тъй като родителите им са в чужбина, функционална неграмотност или ниско образование на родителите и др.

В/ Образователни - трудности в усвояването на учебното съдържание, липса на навици за учене, липса на интерес към учебния материал и произтичащото от него нежелание да се посещава училище, лоша дисциплина, недоброто владение на български език и др.

Г/ Етнокултурни – по-ниската ценност на образованието сред някои слоеве на населението е причина за отсъствие на познавателна мотивация, липса на мотивация от страна на родителите за приобщаващо образование на децата им, ниска степен на готовност за училище, дефицит на комуникативна компетентност и др.

Д/ Институционални – недостатъчно координиран подход между различните служби и специалисти на национално, регионално и местно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище.

Е/ Свързани със здравния статус – продължителното отсъствие по здравословни причини води до пропуски в усвояване на учебното съдържание и повишава риска от ранно напускане на училище.

Застрашени от отпадане са основно тези, които допускат отсъствия по неуважителни причини, живеят без родителите си или имат повтарящи се прояви на насилие и агресия. Общите усилия на педагогичеките специалисти в училище са насочени към своевременно осъзнаване на причините за проблемното поведение на учениците и риска от тяхното отпадане. Работата с учениците се основава на принципа на позитивната дисциплина, който се свързва с мерки и подходи, гарантиращи изслушване на ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите.

III. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ПРОГРАМАТА

В училищната ни програма е важно да заложим на дейности, които атакуват причините за многото отсъствия, върху които училището има възможност да влияе.

Главна цел в програмата е развитие на училището като място, в което учениците се чувстват приети и ценени и в което могат свободно да си поставят цели и да ги следват, да разгърнат личния си потенциал съобразно собствените си потребности и интереси. В този процес е важно за нас да подхождаме от гледна точка на принципа за осигуряване на равни възможности, да стимулираме всички ученици за участие в училищни и извънучилищни дейности, както и да привлечем родителите за съмишленици.

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

1. Ограничаване отпадането от училище и намаляване дела на преждеременно напусналите образователната система чрез провеждане на целенасочена и ефективна училищна политика и координирани действия и мерки.

2. Изпълнение на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст на училищно ниво за реинтеграцията в образователната система на идентифицираните чрез ИСРМ деца и ученици, отпаднали от училище.

3. Осигуряване на институционална подкрепяща среда спрямо ученици в риск от отпадане чрез създаване на положителни нагласи към образователния процес, изграждане на мотивация за посещение на училище и участие в живота на училищната общност.

Въз основа на направените проучвания и работа по превенция и интервенция до този момент считаме, че в училищната програма по превенция на преждевременното напускане, бихме могли да поддържаме вече създадените работещи практики и да засилим ролята на:

- ✓ дейностите и работа с учениците, свързани с поощряване на самостоятелността, отговорността, активността и интересите им;
- ✓ разнообразяване на общоучилищния живот с интересни за учениците учебни и извънкласни дейности, формиране на стремеж за изяви в предпочитани от тях области;
- ✓ повишаване на професионалната компетентност на педагогическите специалисти по отношение прилагане в преподаването на интерактивни и други методи с насоченост към повишаване мотивацията на учениците и активната роля на децата за сметка на ролята им на пасивни слушатели и участници;
- ✓ сътрудничеството и екипната работа;
- ✓ знанията, пряко свързани с практиката, практикуване на уменията;
- ✓ професионално консултиране и ориентиране;
- ✓ участието в инициативи и проекти, насочени към развитие на уменията за учене, компетентностите, творческите и спортните способности на учениците в тематични области, които са извън включените в задължителната училищна подготовка;
- ✓ участието в проекти и програми за преодоляване на образователните дефицити на учениците, които срещат затруднения в подготовката си по задължителните дейности в училище и повишаване на мотивацията им за учене;
- ✓ активизиране на комуникацията с родителите на учениците и включването им в общоучилищни дейности;
- ✓ повишаване на капацитета на училището за идентифициране на учениците в риск от отпадане. Повишаване на диалогичността с институциите, които имат отношение към проблема „отпадане/преждевременно напускане на училище“, както и към неговата превенция.

IV. МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ПОДКРЕПА НА УЧЕНИЦИТЕ, СЪЗДАВАНЕ НА ПОЗИТИВНА ОБРАЗОВАТЕЛНА СРЕДА; ИНДИКАТОРИ; ФИНАНСИРАНЕ

Мерки/дейности	Отговорник	Срок	Индикатори	Финансиране
1. Включване на учениците в клубове за занимания по интереси по различни национални програми и проекти;	Директор, Педагогически съвет	съгласно сроковете на програмите и проектите	брой сформирани групи	национални програми и европейски проекти
2. Включване на учениците в организирани образователни, творчески, възпитателни, спортни и спортно-туристически дейности;	педагогическите специалисти	по време на учебната година	брой проведени инициативи, брой участници	не е необходимо финансиране
3. Провеждане на училищни инициативи за приобщаване на учениците към училищната общност;	Директор, педагогическите специалисти	по време на учебната година	брой проведени инициативи, брой участници	от бюджета на училището

4. Организиране на училищни кампании и доброволчески акции	педагогическите специалисти	по време на учебната година	брой проведени кампании и акции, брой участници	не е необходимо финансиране
5. Кариерно ориентиране и консултиране на учениците;	педагогически съветник	по време на учебната година	брой консултирани ученици	не е необходимо финансиране
6. Награждаване и поощряване на ученици за постигнати успехи;	Директор, Педагогическия съвет	по време на учебната година	брой наградени ученици	дарения, от бюджета на училището
7. Организиране и провеждане на обучения за подпомагане на родителите в общуването с децата им – Училище за родители;	педагогически съветник, главните учители	по време на учебната година	брой участващи родители	не е необходимо финансиране
8. Провеждане на дискусии с учениците в часа на класа за осигуряване на позитивна междуличностна атмосфера;	класните ръководители	по време на учебната година	брой проведени часове на класа	от бюджета на училището
9. Взаимодействие с Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, Местната комисия за борба с трафика на хора, Детска педагогическа стая, Дирекция „Социално подпомагане”, Център за обществена подкрепа, Регионален център за подкрепа на приобщаващото образование, научни, творчески и спортни клубове;	Директор, педагогическите специалисти	по време на учебната година	брой проведени срещи	не е необходимо финансиране
10. Провеждане на разговори с ръководството, класния ръководител, педагогическия съветник, училищния психолог с родителите на ученици, допуснали отсъствия по неуважителни причини или с проблемно поведение;	Директор, педагогическите специалисти	по време на учебната година	брой проведени срещи	не е необходимо финансиране
11. Провеждане на консултации по учебни предмети и консултации по учебни предмети в дейностите по самоподготовка;	Директор, педагогическите специалисти	по време на учебната година	брой проведени консултации	от бюджета на училището
12. Провеждане на дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното	Директор, педагогическите	по време на учебната година	брой проведени инициативи	не е необходимо финансиране

поведение;	специалисти			
13. Организиране на допълнително обучение по учебни предмети съгласно чл. 27 от Наредбата за приобщаващото образование	Директор, педагогическите специалисти	по време на учебната година	брой ученици, за които е проведено допълнително обучение	от бюджета на училището
14. Активно участие на представителите на училището в сформираните екипи по Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.	Директор, определени длъжностни лица	по време на учебната година	брой изготвени протоколи от посещения, качени документи в системата по Механизма	от бюджета на училището
15. Ежемесечно подаване на информация за отсъствията на учениците чрез НЕИСПУО	Директор, класни ръководители	до 4-то число на месеца	брой подадени справки	не е необходимо финансиране
16. Своевременно информиране на родителите за допуснатите от учениците отсъствия, резултатите от обучението и поведението на децата им в училище чрез електронния дневник	класните ръководители	по време на учебната година	брой въведени отсъствия, оценки и отзиви в електронния дневник	от бюджета на училището
17. Осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие	Директор, педагогическите специалисти	по време на учебната година	брой ученици, на които е осигурена обща и допълнителна подкрепа	не е необходимо финансиране
18. Популяризиране на резултатите от дейността чрез сайта на училището	Директор, педагогическите специалисти	по време на учебната година	брой публикации в сайта на училището	от бюджета на училището
19. Осигуряване на целодневна организация на учебния ден за учениците от първи до седми клас с разнообразни форми за пълноценно общуване, развлечение и отдих;	Директор	м. септември	брой сформирани групи, брой ученици, включени в тях	от бюджета на училището
20. Повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти в училището	Директор, педагогическите специалисти	по време на учебната година	брой педагогически специалисти, участвали в квалификацион	по Национални програми, проекти, от бюджета и самофинансира

			ни форми	не
21. Подобряване на материалната база в училището	Директор, педагогически специалисти	по време на учебната година	брой извършени подобрения	от бюджета на училището
22. Осигуряване на стипендии на учениците и поемане на разходите на пътуващите ученици	Директор	по време на учебната година	брой ученици, които получават стипендия	от бюджета на училището

V. МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЕХАНИЗМА ЗА СЪВМЕСТНА РАБОТА НА ИНСТИТУЦИИТЕ ПО ОБХВАЩАНЕ И ВКЛЮЧВАНЕ В ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА НА ДЕЦА И УЧЕНИЦИ В ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ПРЕДУЧИЛИЩНА И УЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ НА УЧИЛИЩНО НИВО

Мерки/дейности	Отговорник	Срок	Индикатори	Финансиране
1. Включване на педагогически специалисти от училището в екипите за обхват	Директор	до 25 юли на съответната година	заповед за включване на пед. специалисти от училището в екип за обхват	целени средства и/или за сметка на бюджета
2. Подаване чрез ИСРМ информация за предходния месец за неосигурено задължително присъствие на учениците за повече от 5 учебни часа по неуважителни причини, с цел налагане на наказания на родителите по реда на чл. 347 от ЗПУО;	Директор, зам.-директор	ежемесечно, до 10-то число	подадена информация	целени средства и/или за сметка на бюджета
3. Организиране и контролиране на изпълнението на дейностите от Механизма на училищно ниво и предоставяне на съответната информация към ИСРМ	Директор, зам.-директор	в срок до: 30 септември, 30 ноември, 20 декември 20 февруари, на съответната година	въведена в НЕИСПУО информация за записаните деца и ученици	целени средства и/или за сметка на бюджета
4. Превенция от отпадане чрез анализ на средата във и извън училище	Директор, зам.-директор	в съответствие с указания на министъра на образованието и науката	въведена информация в ИСРМ	целени средства и/или за сметка на бюджета

5. Обхващане и включване на децата и учениците, отпаднали през предходната учебна година	Директор, зам.- директор, екип по обхват №5	до 30 ноември на съответната година	брой планирани и реализирани посещения на адреси	целени средства и/или за сметка на бюджета
--	---	-------------------------------------	--	--

VI. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- ✓ намаляване на броя на отсъствията по неуважителни причини;
- ✓ повишаване ангажираността на учениците и родителите с учебния процес, засилване на мотивацията им за участие във всички форми на училищния живот;
- ✓ повишаване на образователните резултати на учениците;
- ✓ намаляване броя на негативните прояви и инциденти в училището и извън него;
- ✓ повишаване на активността на учениците, възпитаване на съпричастност и толерантност в училището и извън него;
- ✓ формиране на нагласи и умения за работа в екип;
- ✓ формиране на трайни нагласи за толерантно отношение към представителите на различните етноси и осъзнаване на нуждата от мултиетнически диалог и разбирателство;
- ✓ повишаване на интереса на децата към обществения живот;
- ✓ промяна на нагласите, отговорността и ангажираността на родителите към образованието на децата им;
- ✓ повишаване на броя на представителите на родителската общност, пряко ангажирани с проблемите на училищната институция, включването им в организирането на различни дейности по инициатива на училището;
- ✓ изграждане на позитивна училищна среда чрез установяване на устойчив диалог между училищната институция и семейната среда, споделяне на отговорностите и обединяване на усилията за постигане на качествено обучение, възпитание в споделени ценности и пълноценна социализация;

Програмата е приета на заседание на Педагогическия съвет - протокол №12/01.09.2022 г. и е утвърдена със заповед РД-13 №1806-518/09.09.2022 г. на директора на училището.

Програмата се прилага през учебната 2022/2023 и през учебната 2023/2024 година и се актуализира при необходимост.